

ПРОБЛЕМИ АУДИТУ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ

Анотація. Досліджено теоретичні та методологічні аспекти, виявлено основні проблеми, розглянуто практичні пропозиції щодо раціональної організації обліку та аудиту дебіторської заборгованості.

Аннотация. Исследованы теоретические и методологические аспекты, выявлены основные проблемы, рассмотрены практические предложения относительно рациональной организации учета и аудита дебиторской задолженности.

Annotation. Theoretical and methodological aspects are investigated, basic problems are exposed and practical suggestions in relation to rational organization of account and audit of account receivable are mentioned.

Ключові слова: дебіторська заборгованість, дебітори, аудит.

Нормальне функціонування облікового процесу неможливе без надійної системи розрахунків між суб'єктами господарської діяльності, яка забезпечує надійність та швидкість проведення платежів. На сьогоднішній день в Україні приділяється недостатня увага державному та незалежному контролю за своєчасністю розрахунків. У зв'язку з цим відповідальність учасників розрахунків є низькою, а у деяких випадках і зовсім відсутньою, що призводить до виникнення значних сум дебіторської заборгованості та зумовлює проблематичність її погашення.

Проблеми впровадження, становлення, розвитку, застосування методичних прийомів, окремих особливостей аудиторської діяльності розглядалися в наукових працях та публікаціях як вітчизняних, так і зарубіжних вчених: Вірника В. Г. [1], Алексеенко Д. А. [2], Шевчука В. А. [3], Дороша Н. І. [4], Р. Адамса [5], Дж. Робертсона [6], Делфіза Ф. Л. [7], Р. Доджа [8].

Метою дослідження є вирішення проблемних питань аудиту дебіторської заборгованості шляхом удосконалення методик бухгалтерського обліку та внесення змін у нормативну-правову базу України.

У процесі дослідження були використані такі методи: аналіз, синтез, узагальнення та систематизація.

Мета аудиту дебіторської заборгованості полягає в перевірці правильності відображення в обліку розрахунків підприємства з покупцями і замовниками та іншими дебіторами. При проведенні обліку та аудиту дебіторської заборгованості виникає ряд проблемних питань, яким зараз приділяється незначна увага, але які потребують негайного вирішення.

Сьогодні більшою мірою через відсутність чіткого контролю за своєчасним стягненням сум з дебіторів та у зв'язку з неприйняттям у цьому напрямі достатніх діючих заходів відбувається збільшення допустимої та недопустимої простроченої дебіторської заборгованості. У багатьох випадках це обумовлене відсутністю конкретних відповідальних осіб за дотриманням розрахункової дисципліни. Одним з важелів покращення обліку й аудиту дебіторської заборгованості є створення на підприємстві спеціальних служб внутрішнього аудиту. Це може сприяти ефективному забезпеченню інформацією керівництва про стан розрахунків для прийняття управлінських рішень та складання звітності. Системний контроль за виконанням зобов'язань за договорами службами внутрішнього аудиту забезпечить своєчасність та повноту розрахунків дебіторів за своїми зобов'язаннями [9].

Для вітчизняних підприємств необхідно вдосконалити методику визначення суми резерву сумнівних боргів шляхом внесення змін у діюче законодавство для стимулювання створення підприємствами цього резерву. Оскільки зараз більшість акціонерних підприємств не створюють резерву сумнівних боргів у зв'язку з тим, що це вимагає вилучення з обороту коштів, які можуть бути задіяні в інших сферах діяльності; суми, які резервуються, не включаються до валових витрат у податковому обліку, що, у свою чергу, не впливає на зменшення податку на прибуток, тобто підприємства не хочуть нести додаткові трудові витрати на створення цього резерву.

Таким чином, значення інформації щодо дебіторської заборгованості на підприємстві будь-якої форми власності важко переоцінити. Раціонально організований облік сприяє упорядкуванню інформації прозорості та достовірності даних із розрахункових операцій з дебіторами в умовах формування і становлення нових економічних відносин. Доцільним є створення ефективної системи внутрішнього аудиту та вдосконалення його структури, але створення ефективної системи контролю за якістю обліку розрахунків з дебіторами вимагає розробки чіткої та досконалої класифікації дебіторської заборгованості, уніфікації способів її оцінки та документів аналітичного обліку. Важливо вдосконалювати методику визначення суми резерву сумнівних боргів.

Наук. керівн. Коршунов Є. А.

Література: 1. Вірник В. Г. Аудит в Україні : підручник / В. Г. Вірник. – К., 2009. – С. 244–246. 2. Алексеенко Д. Бурный рост рынка аудита / Д. Алексеенко // Аудитор Украины. – 2009. – № 1. – С. 40–45. 3. Шевчук В. А. Аудит дебиторской заборгованости / В. А. Шевчук. – К., 2009. – С. 124–126. 4. Дорош Н. І. Аудит: методологія і організація /

/ М. В. Ольхов. – М. : Финансы и статистика, 2001. – 376 с. 6. Робертсон Дж. Аудит / Робертсон Дж. ; пер. с англ. – М. : КПМГ, Аудиторская фирма "Контакт", 1993. – 496 с. 7. Дефлиз Ф. Л. Аудит Монтгомери / Дефлиз Ф. Л., Хириш М. Б. ; пер. с англ. под ред. Я. В. Соколова. – М. : Аудит, ЮНИТИ, 1997. – 542 с. 8. Додж Р. Краткое руководство по стандартам и нормам аудита / Р. Додж ; [пер. с англ.]. – М. : Финансы и статистика ; ЮНИТИ, 1992. – 240 с. 9. Кочинев Ю. Ю. Аудит. Теория и практика [текст] / Ю. Ю. Кочинев. – СПб. : Питер, 2009. – 432 с. 10. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 "Дебіторська заборгованість" – Режим доступу : <http://www.vs.com.ua/index.php?pageid=1469>. 11. Мултановская Т. В. Аудит в схемах и таблицах / Т. В. Мултановская, М. С. Горяева. – Х. : Фактор, 2009.